

MINISTRY OF NATIONAL EDUCATION AND SCIENTIFIC RESEARCH

”1 DECEMBER 1918” UNIVERSITY OF ALBA IULIA

DOCTORAL SCHOOL OF PHILOLOGY

PHD THESIS

-PhD Thesis Abstract-

Scientific adviser,

PROF. UNIV. DR. MIRCEA POPA

Doctor's degree candidate,

MORAR (POPA) MIRELA-ALINA

ALBA IULIA

2016

**MINISTRY OF NATIONAL EDUCATION AND SCIENTIFIC RESEARCH
"1 DECEMBER 1918" UNIVERSITY OF ALBA IULIA
DOCTORAL SCHOOL OF PHILOLOGY**

E. LOVINESCU'S POLEMICS

-PhD Thesis Abstract-

Scientific adviser,

PROF. UNIV. DR. MIRCEA POPA

Doctor's degree candidate,

MORAR (POPA) MIRELA-ALINA

ALBA IULIA

2016

CONTENTS

INTRODUCTION	6
CHAPTER I. THE ROMANIAN LITERARY MOVEMENTS AT THE BEGINNING OF THE 20TH CENTURY.....	13
1.1. Nicolae Iorga – the sămănătorism.....	13
1.2. Garabet Ibrăileanu – the poporanism.....	19
1.3. The occurrence of E. Lovinescu in a literary criticism obsessed by eticism, national idea, and peasantry.....	23
1.4. The dissociation of the esthetic values: modernity, symbolism, citadinism, subjective poetry and objective novel.....	28
1.5. The Theory of Esthetic Mutations: The Synchronism.....	43
1.6. E. Lovinescu's evolved position concerning art.....	46
1.6.1. The criticism. Modernist option: some case studies	46
1.7. The falling towards polemics and pamphlet.	50
CHAPTER II. WHAT ARE POLEMICS AND PAMPHLET? YESTERDAY AND TODAY MEANINGS.....	56
2.1. The art of polemics and pamphlet. Some case studies: Paul-Louis Courier, Marc Angenot, Marcelo Dascăl, Tudor Arghezi, Camil Petrescu.....	65
2.2. <i>Polemical spirit – pamphleteer spirit</i> in E. Lovinescu's vision	80
2.3. Terminological distinctions: "pamphleteer of ideas" and "pamphleteer of words".....	84
2.4. <i>The origin and the limits of polemics</i> in the N. Iorga's conception.....	87
CHAPTER III. DISSOCIATIONS. "IMPRESSIONISTS" AND "DOGMATICS".....	89
3.1. Critical impressionism at E. Lovinescu.....	89
3.2. The dogmatism of M. Dragomirescu	96
3.3. E. LOVINESCU - NICOLAE IORGA.....	120
3.3.1. The polemical pages of N. Iorga.....	123
3.3.1.1. <i>Literatura falșă</i> , in "Sămănătorul," year II, nr. 25, 22 June 1903.....	123
3.3.1.2. <i>Istoria literaturii române contemporane - "Fight with Modernism"</i>	124
3.3.1.3. The inaugural article in "Cuget clar" (Noul «Sămănător»), 15 July 1936.....	127

3.3.1.4. <i>Lupta mea contra prostiei</i> , in „Cuget clar”, year. I, 1936-1937.....	129
3.3.1.5 <i>Monstruozițările contemporane (Rubrică permanentă). D. Lovinescu explică...</i> , in „Cuget clar”, year. I, 1936-1937- N. Iorga positioning on the side of M. Eminescu	131
3.3.1.6. <i>Cronică</i> , in „Cuget clar”, year. I, 1936-1937.....	135
3.3.1.7. <i>O istorie a literaturii contemporane II, III, IV</i> , in „Cuget clar,” year. I, 1936-7	146
3.3.1.8. <i>O mare lipsă literară: dispariția dlui Eugeniu Lovinescu</i>	149
3.3.2. E. Lovinescu's riposts.....	151
3.3.2.1. <i>Pași pe nisip</i> - a first antisămănătorism reaction	152
3.3.2.2. <i>Guerila d-lui Iorga</i>	172
3.3.2.3. <i>Temperamentul autoritar și intolerant</i> , in <i>Critice</i>	176
3.3.2.4. <i>Ciocoismul</i> , in <i>Critice</i> , p. I	177
3.3.2.5. <i>Sinteza poeziei moderniste și tradiționale. Tudor Arghezi</i>	179
3.4. E. LOVINESCU - GARABET IBRĂILEANU.....	182
3.4.1. Garabet Ibrăileanu and E. Lovinescu - trajectory from collaboration to adversity.....	182
3.4.2. The combative attitude of G. Ibrăileanu towards E. Lovinescu's criticism work.....	189
3.4.3. E. Lovinescu's reactions of the body of incriminations of G. Ibrăileanu.....	208
3.4.4. <i>Poziția Pașilor pe nisip (1906) față de critica maioreșciană</i> , in <i>T. Maiorescu și posteritatea lui critică</i>	219
3.4.5. Notes about the end of polemics with G. Ibraileanu – debating ideas on the subject of publishing of Mihai Eminescu's poems.....	232
3.5. E. LOVINESCU - MIHAIL DRAGOMIRESCU.....	254
3.5.1. The views expressed by of Mihail Dragomirescu.....	255
3.5.1.1. M. Dragomirescu's reaction at the lovinescian polemical article: <i>Estetica integrală...</i>	270
3.5.1.2. M. Dragomirescu's riposts by "Falanga literară și artistică"	271
3.5.1.3. The second dispute of ideas between E. Lovinescu and M. Dragomirescu -1926-1927.....	273
3.5.2. E. Lovinescu's retorts. Highlights of the lovinescian polemical discourse.....	275
3.5.2.1. <i>Germanofobia culturală</i> , of "Sburătorul", nr. 8, 7 June 1919.....	281
3.5.2.2. <i>Ierarhizare!</i> ... another polemical article from "Sburătorul" (1926).....	286
3.5.2.3. <i>Impresionismul.... moral al lui E. Lovinescu</i> – M. Dragomirescu's reply, resumed in <i>Critice</i> , p. I	287

3.5.2.4. A polemical note in no. 5 of "Sburătorul," 1926.....	290
3.5.2.5. <i>Locul crimei</i> , „Sburătorul”, no. 6, 1926.....	291
3.5.2.6. <i>Tatăl, Fiul și Sfântul Duh</i> , in „Sburătorul literar”, year I, no. 42, 13 october 1922.....	293
3.5.2.7. „ <i>A doua obiectivitate neobrăzată a d-lui Lovinescu</i> ,” in „Sburătorul,” 26 december 1926.....	296
3.5.2.8. " <i>Falanga</i> ", în „Sburătorul”, no. 7, january 1927.....	300
3.5.2.9. " <i>Mihalache</i> " another polemical article, no. 3 of "Sburătorul", 1926.....	302
3.5.2.10. „ <i>Curentul... Lovinescu</i> ,” in „Sburătorul”, year IV, no. 4, june 1926	304
3.5.2.11. <i>Estetica integrală</i> , in „Sburătorul”, no. 5, year IV, november 1926.....	305
3.5.3. Reactions concerning the polemics between the "Falanga"- "Sburătorul"-1926.....	311
CHAPTER IV. THE NEW FACE OF E. LOVINESCU’S POLEMICS: THE FIGURINE.....	316
4.1. <i>Figurine: Radu Cosmin</i>	316
4.2. <i>A doua figurină: M. Dragomirescu, critic</i>	319
4.3. <i>Autoportret – lui M. Dragomirescu</i>	323
CHAPTER V. MILESTONES OF LOVINESCU’S POLEMICAL DISCOURSE. DEVELOPMENTS. VICTIMS OF IRONY: DUMITRU CARACOSTEA, ALEXE PROCOPOVICI.....	326
5.1. DUMITRU CARACOSTEA.....	326
5.1.1. The polemical articles of E. Lovinescu.....	328
5.1.2. The responses of D. Caracostea in the brochure – <i>Un mare critic român modernist – Domnul Eugeniu Lovinescu (1927)</i>	342
5.2. ALEXE PROCOPOVICI.....	402
5.2.1. E. Lovinescu' s polemical pages intented to Alexe Procopovici.....	402
CONCLUSIONS.....	423
BIBLIORAPHY.....	427

KEY-WORDS: *E. Lovinescu, impressionism, modernism, critical ideas, roumanian literary movements, the beginning of the 20th century, interwar period, polemics, pamphlet, Nicolae Iorga, sămănătorism, Garabet Ibrăileanu, poporanism, Mihail Dragomirescu, dogmatism, the Figurine, victims of irony, Dumitru Caracostea, Alexe Procopovici.*

ABSTRACT

Our paperwork presents the aspects of the polemics E. Lovinescu engaged himself in and from which he often got out triumphant. We have chosen this topic because many of E. Lovinescu's polemics either contain many unknown episodes, or are interpreted in different ways, the more so as their author belongs to the "old combatants on the Romanian letter field... who deserve more."¹

By means of this paperwork we wish, as well, "to grant the past... – a – role in our life,"² by updating again this neglected chapter of the interwar Romanian literature's history. We aimed, through this paperwork, at accentuating the polemics part, a less known aspect. We have tried to create a whole image again, a remake of the polemicist by presenting the important aspects and sides of the wide range of polemics in which he engaged, proving, mainly, lucidity, serenity and polemic vocation, being called by E. Jebeleanu as: "the great critic, the great animator, the great fighter."³

For the chapters making up the thesis, we have abundantly used texts, literature sources bearing not only E. Lovinescu's voice, but that of his opponents as well. By means of **CHAPTER 1. *The Romanian literary movements at the beginning of the 20th century***, we have tried to highlight aspects regarding Nicolae Iorga and "sămănătorismul" (a Romanian ideological and literary movement created at the beginning of the 20th century, around the magazine called "Sămănătorul" – "The Sower"), Garabet Ibrăileanu and "poporanismul" ("The Populism"); we have evoked the context in which E. Lovinescu appeared, within a literary criticism obsessed with ethicism, national idea, peasantry; we have spoken about the dissociation of the esthetic values: modernism, symbolism, "citadinism", the subjective poetry and the subjective novel; we have presented the Esthetic Mutation Theory: the Synchronism. In the same onset chapter, we have mentioned aspects regarding E. Lovinescu's evolved position concerning art through a few case studies dealing with his direction criticism and his modernist option (*Cei ce vin...*, *Intellectualizarea literaturii*, *Zece ani de critică*); and we ended the first part of our work by illustrating the examples of his falling towards polemics and pamphlet.

¹ Mircea Popa, *Ultima polemică a lui E. Lovinescu*, in „Pro Saeculum, year XIV, no. 3-4, 15 April 2015, p. 51.

² *Ibidem*, p. 49.

³ E. Jebeleanu, *Amintiri despre E. Lovinescu*, in „Noua Revistă Română”, year XII, no. 11, November 1946, p. 149.

The paperwork's **SECOND CHAPTER** brings to attention answers to the question: *What are polemics and pamphlet? Yesterday and today meanings.* For this, we have excerpted a series of opinions regarding the polemics and the pamphlet in general, as literary categories and we have analyzed their evolution both in our literature and in the foreign one. We have chosen aspects regarding the art of pamphlet and polemics in as seen by Paul-Louis Courier, Marc Angenot and Marcelo Dascăl, Tudor Arghezi, Camil Petrescu. In this chapter, we have brought into discussion the delimitation between "the polemical spirit" and the "pamphlet-like spirit" as seen by E. Lovinescu; we have talked about the meanings of the terms: "the pamphleteer of ideas" and the pamphleteer of words," from the perspective of the same critic and last, but not least, we have presented the article of N. Iorga called *Originea și marginile polemicilor – The Origin and the Ends of Polemics* („Sămănătorul," 1906), in which he mentions the "rules of the fair and dignified polemics,"⁴ sketching the prototype of the polemist and at the same time establishes the contexts of a quality polemics. At the end of this excursus, we have reached the conclusion that the polemics is seen as a form of renewal of the Romanian spirit.

Dissociations. "Impressionists" and "dogmatics" is the title of the **third chapter**. It is an extensive one, which aims at highlighting the positions taken, the replies within the polemic exchanges under discussion. In this part of the paperwork, we have presented the disputes of ideas between E. Lovinescu and Nicolae Iorga with "Sămănătorul", Garabet Ibrăileanu along with the "Viața românească" magazine and Mihail Dragomirescu, the follower of the "neojunimism" (an esthetic school existing in Romania between the two World Wars, which revives the principles of "Junimea", a cultural and literary movement and a cultural association as well, according to which, when evaluating a work of art, it is imperative for the esthetic value to come first, no matter the idea illustrated by its topic). As for the controversy with Nicolae Iorga, we mention that the polemical texts belonging to the historian, interpreted within the pages of the paperwork, are mainly found in the following magazines: "Sămănătorul," "Cuget clar" and in the two volumes of *O luptă literară*, which gather texts not only from the two publications, but from his public conferences as well. Nicolae Iorga is his venerable rival, the corrosive verve, the insults and the malicious narrations are a constant of his polemic pages. The historian's destruction intention derives from a sense of indignation, irritation based on literary topics. N. Iorga, an authoritarian spirit of his time, an explosive temper, easily irritable, believes that he has

⁴ N. Iorga, *O luptă literară*. Vol. I, ed. cit., p. 38.

the truth, he is always right and thus he personally undertakes to silence his rivals, to flog them. The historian's entire speech is built under the impulse of anger, indignation and because of the decision of silencing his opponents at any cost, he bursts, invectivating around him, without stopping. Mostly, we are not witnessing anymore polemics of ideas, of principles, but polemics of words. The malicious comments being formulated by a volcanic, irrepressible temper. Considered as a whole, the texts are influenced by the polemical impulses of N. Iorga and are the result of a criticism without reticence, vehement, the historian hiding nothing of what he thinks and believing in his initiative with an out of the ordinary determination. The historian bursts, is ruthless in his stance, he pushes the envelope on many occasions, invectivating continuously, using an aggressive language, a violent one, in his fight against the „pornography” within literature and especially against modernism. By means of this arguing strategy, he ends in the polemics of words, the imperative of which is represented by overcoming the opponent and not by bringing arguments for the literary principles or concepts or by debating the great ideas. His attitude is a radical one and his speech is scathing, ironic and satire-like. On the other side, E. Lovinescu's responses called: *Guerila d-lui Iorga, Temperamentul autoritar și intolerant (Mr. Iorga's Guerrilla, His Authoritarian and Intolerant Temper)* or *Ciocoismul* (lack of dignity) are found in the volumes *Pași pe nisip (Footsteps in the sand)*, *Critice (Criticisms)* or *Istoria literaturii române contemporane (The history of the contemporary Romanian literature) (1900-1937)*. We discover a remarkable polemist, who utters himself with vocation and polemical spirit.

The second subchapter is centered on the idea dispute with G. Ibrăileanu and comprises the following parts: G. Ibrăileanu and E. Lovinescu – the path from collaboration to adversity; The combative attitude of G. Ibrăileanu towards the critical work of E. Lovinescu; The reactions of E. Lovinescu to the incrimination package built by G. Ibrăileanu and another part comprises Notes about the end of the polemics with G. Ibrăileanu – detachments of ideas on the topic of editing Mihai Eminescu's poems. At the end of the chapter, we have brought to the attention of the readers the episodes sent by the critic to G. Ibrăileanu, which reflect unique details regarding the early relationship based on friendship, trust and collaboration between the two literati. We have dedicated the last part of the chapter to the literary dispute with M. Dragomirescu. As far as this idea dissociation is concerned, we have presented within an interpretative analytical initiative the Opinions of M. Dragomirescu within “Convorbiri critice” and “Falanga literară și

artistică,” two of the instruments he has benefited from within his fight against the critic from “Sburătorul.” Passing on the other side of the barricade, we have presented the interventions of E. Lovinescu, published in the magazine and subsequently gathered in the study called *Critice*, among which, we mention: *Ierarhizare!...*, *Tatăl*, *Fiul și Sfântul Duh*, *Misticism*, *Falanga*, *Mihalache*, *Estetica integrală*, *Școala nouă* and others. As a conclusion of this chapter, we may say that the literary disputes carried out with these personalities from the interwar Romanian cultural space were caused by the differences between the literary and cultural movements: “sămănătorism”, “țăranism”, “tradiționalism”, “poporanism”, on one hand and the renewing movements: “simbolism”, “modernism”, on the other hand. E. Lovinescu is a *homo novus*, comes into the Romanian criticism at the beginning of the 20th century, when the criticism was dominated by the three big movements: “junimism”, “sămănătorism” and “poporanism”. The direction critic does not follow that traditional road of the literature, for him the “maiorescianism” (a creative style, open towards the cultural phenomenon, which promotes the principle of esthetics autonomy and the esthetic criteria when evaluating the value of a poem) being an outdated generation and as a consequence, he enters a new form of culture, which has to be built with the values of the new generation (the vanguard, “Sburătorul”), his concepts: modernism, synchronism, symbolism, citadinism, the subjective poetry and the objective novel are new and from here the literary disputes begin. His delimitation from the traditionalist movements, his separation from the past represent the beginning of a polemic of ideas, which will go on during the entire interwar period. The combatants from the interwar period are not arriving on a vacuum ground, on the contrary, on a ground that has been explored by others before them, if we think about the two great polemicists: T. Maiorescu and C-tin Dobrogeanu-Gherea. The opinion confrontation has always existed, this conflicted relationship being necessary for the progress of culture. Polemic is his weapon; by means of the polemic, E. Lovinescu has tried to utter its modernism, but not all of these belong to the declared area of polemic, some of them being mere initiations.

Chapter 4 bears the title of: *The New Face of E. Lovinescu's polemic: The Figurine* that E. Lovinescu describes with the following terms: “As through the game of the two operations, of simplification and amplification, nothing would have been more proper for the impressionism to manifest itself than the portraiture, its evolution towards this literary genre, the

series of the «figurines», could only have been a natural one.”⁵ In this part of the thesis we have chosen a few exemplary texts for this polemic technique, two of them called *M. Dragomirescu. Autoportret; Figurine: M. Dragomirescu, critic*, and one in which Radu Cosmin, “the genius of banality”, is presented. These are considered to be models of polemic writing. In this case, the style is a serious one and the tone is a harsh, accusing one and the irony is biting. Z. Ornea, in his study: *Tradiționalism și modernitate în deceniul al treilea (Traditionalism and modernity in the third decade)* describes the figurines as follows: “resounding attitudes in the disputes of that time.”⁶ The art of the figurine combines harmoniously with the artistic principles of literature. The figurine is, therefore, a detailed “characteriological study”, a model-portrait for destroying of E. Lovinescu.

The chapter ending our paperwork, by the title of: *Milestones of Lovinescu’s polemical discourse. Developments. Victims of irony: Dumitru Caracostea, Alexe Procopovici*, presents the attitudes adopted regarding Dumitru Caracostea and Alexe Procopovici. We have chosen to present the literary dispute with Dumitru Caracostea in this final part of our thesis. The subchapters are the following: *The polemical articles of E. Lovinescu*, among which, we mention: *Sărmanul Eminescu (Poor Eminescu)*, appeared in “Sburătorul,” 1926; *D. Caracostea și sinteza de mâine (D. Caracostea and the future synthesis)*, în “Sburătorul,” 1927; *Iarăși D. Caracostea (D. Caracostea again)*, “Sburătorul,” 1927. All these form an entire arsenal and aim at discrediting the opponent. We are witnesses of a showdown in which the pertinent arguments, the caustic irony, the false eulogy, the call to retaliation and de-contextualization, render the target helpless. The attack on the victims is carried out with its own weapons, by referring the inconsistencies, the contradictions and the language inaccuracies. In this case, quoting from opponent’s texts becomes a polemical instrument, a strategy of defeating his victim. *The responses of D. Caracostea in the brochure – A great modernist Romanian critic – Mister Eugeniu Lovinescu (1927)*, is the title of the second subchapter; it is a broader one and among the titles, we mention: *Modernism “in extremis,”* and *“D. Lovinescu is not reviewable” – Sburături autorevizuite (Self-reviewed “sburături” – from the title of the “Sburătorul” magazine)*. Since art “is always right, its victims risk to last as long as the trophies,”⁷ and thus E. Lovinescu’s

⁵ E. Lovinescu, *Memorii. Texte alese și postfață de Nicolae Balotă*, București, Editura Minerva, 1976, p. 122.

⁶ Z. Ornea, *Tradiționalism și modernitate în deceniul al treilea, ed. cit.*, p. 195.

⁷ G. Călinescu, *E. Lovinescu*, in „Viața românească”, year XXXIX, no. 10, October 1937 *apud* Gheorghe Gheorghiuță, *Sburătorul. Revista și cenaclul, ed. cit.*, p. 304.

polemics can only represent “sure and unequalled values of the Romanian language expressiveness.”⁸ D. Caracostea fits into the category of the word polemist who, by means of his texts, aims at harassing and categorizing the target in so many ways. On the other hand, E. Lovinescu promotes the polemics of ideas, in which the style is an objective, detached, lucid, calm and tempered one when it comes to literature facts, uttered with polemical spirit, all in a professional and moral attitude. Although D. Caracostea has imputed him, unjustly, the fact that he was lacking the „professional consciousness” regarding the critical judgment. In the same chapter, we have covered a few pages with the interpretation of the characteriological texts against the philologist Alexe Procopovici, another victim of the polemist’s irony. The texts chosen to be analyzed texts are: *Procopovici or the merit of having written nothing...*, which appeared in the 9th edition of the “Sburătorul” dated June 14, 1919 and rightfully considered by E. Simion “a masterpiece of Lovinescu’s polemical spirit,”⁹ “*The man who wrote nothing...*” *writes!* (which appeared in “Sburătorul,” 1927) and *Alexe Procopovici or the man who gets his revenge*, (*Critice*, I, 1927).

The essential documentary sources of our initiative are the polemical articles that appeared in the “Sburătorul,” magazine, as well as the interesting *Literary agendas (Agende literare)* of “Sburătorul,” complemented by the *Notes* drafted by Gabriela Omăt, Al. George and Margareta Feraru, which represent a source of great documentary value due to the fact that they provide precious information regarding the polemical path of E. Lovinescu. We then have the author volumes: *Critice (Criticisms)*, *Pași pe nisip (Footsteps in the sand)*, *Memorii (Memories)*, *Istoria civilizației române moderne (The history of the modern Romanian civilization)*, *Istoria literaturii române contemporane (The history of the contemporary Romanian literature)* and the polemical brochure of Dumitru Caracostea as well - *Un mare critic român modernist – Domnul Eugeniu Lovinescu (A great modernist Romanian critic – Mister Eugeniu Lovinescu)* (1927). We have also used writings such as *Știința literaturii (The science of literature)* of M. Dragomirescu, together with his feuilleton from “Convorbiri critice” (Critical conversations) and “Falanga literară și artistică” (The literary and artistic phalanx); the articles of Nicolae Iorga from “Cuget clar” (Clear thinking) and the texts from the book *O luptă literară (A literary fight)*; *Cronicile (The chronicles)* of G. Ibrăileanu from “Viața românească,” the review of Alexe Procopovici

⁸ *Ibidem*, p. 304.

⁹ Eugen Simion, *E. Lovinescu - scepticul mântuit*, București, Editura Cartea Românească, 1971, p. 617.

from “Dacoromania”; Paul-Louis Courier, *Pamflete* (Pamphlets) and others. Among the exegesis volumes, we mention the book of Cornel Munteanu – *Pamfletul ca discurs literar* (*The pamphlet as literary discourse*), the book of George Nițu – *Pamfletul în literatura română* (*The pamphlet in the Romanian literature*), the book of Eugen Simion - *E. Lovinescu Scepticul mântuit* (*E. Lovinescu, the redeemed skeptic*), the book of Florin Mihăilescu – *E. Lovinescu și antinomiile criticii* (*E. Lovinescu and the criticism’s antinomies*) and Alexandru George - *În jurul lui E. Lovinescu* (*Around E. Lovinescu*), Felix Aderca, *Mărturia unei generații* (*The testimony of a generation*).

The polemical episode between E. Lovinescu with many personalities of the interwar literature personalities “deserves to be remembered, because it complements some other episodes documented by the literary history, in which, challenged writers or duel participants are involved, in various moments of their career.”¹⁰

As for his unusual gift regarding the confrontation of ideas, there are certain appreciations coming from several critics, one of these appreciations being uttered by E. Simion, who places him in this context: “Lovinescu is, unquestionably, a great polemist and even those who raise questions in front of his criticism, acknowledge his talent of negating. G. Călinescu does not hesitate to put, from this point of view, E. Lovinescu next to T. Maiorescu, the creator of the polemics of ideas in our country, noting – as he did for the latter - «the voluptuousness of the fair syllogism and a fierce monitoring of the false deductions».”¹¹ Such quality is justified most probably through his spirit as well, which was permanently grounded in the realities of the literary lives, feeling its pulse and waiting impatiently for literary news from those entering it, a live curiosity keeping him constantly informed about the pulse of life. He was “craving for gossip, anecdotes, small scandals of literature. Everything was of interest for him, to the highest degree, getting fake wonder exclamations from him...”¹² G. Călinescu catches perfectly the arguing technique of E. Lovinescu: “his false politeness ceremony, the discharge of quotations combined with a crushing irony, the rain of poisoned arrows that fell in a single ripple and the conclusion of the fight with the military movement reversed already from the beginning, the massaging of the troops in one single weak spot, pressed until it snaps, render the positions of the

¹⁰ Mircea Popa, *Ultima polemică a lui E. Lovinescu*, in „Pro Saeculum”, year XIV, no. 3-4, 15 April 2015, p. 49.

¹¹ G. Călinescu, *Masca Apoloniană a lui E. Lovinescu*, in „Vremea”, year IV, no. 166, 8 February 1931 *apud* E. Simion, *E. Lovinescu – scepticul mântuit*, ed. cit., p. 605.

¹² *Ibidem*, p. 798.

opponents untenable and throw upon them an unfair opprobrium, which strikes as definitely as possible once the polemics becomes art”¹³ – 1932.

For E. Lovinescu is obvious that polemics is a way of life, as is criticism for him, as well. By means of the wide aperture of procedures and techniques that compose it, polemics is ranked as art, becoming literature. Reading it makes G. Călinescu state: “The genius by means of which, following 1919, the personality of E. Lovinescu was revealed, is the polemics.”¹⁴ The quality of the polemist resides, from his point of view, in “the Greek gewgaw, which implies a great waste of materials until luck brings into light a few unforgettable pieces. But such luck, which implies talent, is not found in anyone. Fairness is not a part of this discussion, except for the formal fairness of the polemics itself.”¹⁵

In conclusion, we have started from the idea that E. Lovinescu, by means of him being a representative of modernity, of the fight for modernity within the Romanian literature, by means of the two instruments he benefited from, the literary club and the respective magazine, has represented a very important landmark in the interwar literature. His ideas and attitude have been publicly supported during at least two decades of literary life through trenchant positions and points of view, which led, many times, to polemics. We have considered that studying them and putting them to debate represents a true gain for the Romanian literary history and criticism, since they have never been approached exhaustively.

We have tried by means of this paperwork to highlight all these points of view, disputes, pleas for renewal, managing to create a very systematic and detailed description of these public appearances.

We have reviewed the Romanian literary movements at the beginning of the 20th century, we have presented what polemics and pamphlet are, their yesterday and today meanings, and then we have carefully described his polemics with the opponents from various sides, the dissociations between “impressionists” and “dogmatics”: Nicolae Iorga, Mihail Dragomirescu or Garabet Ibrăileanu. We have illustrated the new face of Lovinescu’s polemics: “the figurine,” by means of a few case studies and we have presented the land marks of Lovinescu’s polemical discourse, his attitudes and the victims of his irony: Dumitru Caracostea and Alexe Procopovici.

¹³ G. Călinescu, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, ed. cit., p. 805.

¹⁴ *Ibidem*, p. 803.

¹⁵ *Ibidem*, p. 803.

Polemics is his weapon in these detachments of ideas; through it, E. Lovinescu has tried to utter his modernism, but all of these belong to the declared area of polemics. E. Lovinescu has fought for changing the status of his study discipline, - and he managed – “he has broadened considerably its perspectives and gave polemics its true sense, corresponding to a diversified, free and very dynamic literature in its difficultly predictable development. He has obliged criticism to answer to the new requests (which are eternally current) and has tried himself to answer to certain necessities imposed to him, in front of which, others have abdicated (Titu Maiorescu) or didn’t have the proper attitude (Nicolae Iorga, Mihail Dragomirescu, Garabet Ibrăileanu)”¹⁶ – thinks Al. George.

The corpus of the texts chosen for the study of arguing art in the case of E. Lovinescu are exemplary, representative for the polemical exchanges from the interwar period, the ones that have a starting point the differences of critical points of view exposed in an interwar period of instability, in which the cultural and literary movements and currents coexisted: “neojunimism”, “sămănătorism”, “poporanism” on one hand, “simbolism” and “modernism”, on the other hand. In our own critical analysis and for the reader’s understanding, every time it has been necessary, we have resorted, without any limitation or parsimony, to the quotation of the source texts, giving voice to the author, which should be heard beyond the pages of the paperwork, now, 135 years since his birth. We have paid the same attention while interpreting and analyzing the texts, no matter if they belonged to E. Lovinescu or to his detractors. No matter if we analyzed the “sămănătorism” of N. Iorga, the movement having the most powerful influence at the beginning of the 20th century or the “poporanism”, a movement deriving from “sămănătorism”, from Macedonski’s symbolism, or the modernist movement, the promoters of these movements have tried, by means of the program established, to promote a certain type of writing that was to result from following certain principles, each of them having a benefic contribution, to a smaller or a greater degree, to the development of the Romanian culture. Among all these, the modernism has been the synonym of renewal and has had the most important role.

E. Lovinescu has argued with all these personalities of the interwar literary world, proving his knowledge when it came to managing the sword of irony, of sarcasm, but proving lucidity, calm and self-control, rarely seen in an author of polemic texts. Through all his public appearances, he has proven to be a vocational polemist, the clear stringing of arguments, the

¹⁶ Al. George, Răspuns la *Ancheta revistei*, in „Caiete critice,” no. 10-12 (71-73), 1993, p. 27.

polemical negation, the sensing of inconsistencies and contradictions in the opponent's language are only a few of Lovinescu's arguing technique elements, which prove this fact. We have discover a powerful combatant, who has trained during his existence in many disputes on literary topics, which he concluded, as we have mentioned before, most of the times, in a glorious way. His arguing technique does not exclude the smooth irony or the caustic one, the sarcasm or the depreciative irony, the humor, the false eulogy, the highlighting of inadvertencies, of language contradictions and then their use as a leitmotif, the disqualifying quotation, the retaliation, the ironization of the critical/analysis methods by *reductio ad absurdum*, the polemical negation, the de-contextualization, the resorting to factual narrations, the characterological studies, the figurine as a model of destruction, the pertinent argument, the lucidity, the calm and serenity. E. Lovinescu aims, thus, at attacking the opponent with his own weapons. The polemical texts of the relentless scholar are delectable for the readers, emanating, here and there, bits of humor. E. Lovinescu's critical judgment is an objective, mature one, being supported each step of the way by the documentary evidence, by the critical judgment, the dignified appearance and the correctness of the critical appreciations. His fight for promoting modernism starts as early as 1904, by means of the feuilletons he writes in "Epoca", which he will gather in the two volumes *Pași pe nisip (Footsteps in the sand)* (1906), taking the shape of a first anti -"samanatorist" reaction (against the movement promoted by the "Samanatorul" magazine). "Having its origin in Maiorescu's principles, E. Lovinescu's criticism fought right from the beginning for the anatomy of esthetics and thus against mistaking it with ethic and ethnic"¹⁷- as E. Lovinescu himself used to say. Taking the shape of a fight on literary grounds, the polemics implies an inner consumption, soul energies, a constant interest towards finding the most pertinent arguments and counter-arguments respectively, on both sides of the barricade, of the opponent, but of the pro person as well.

Our paperwork is, therefore, a very precise mirror of this Lovinescu's product for modernization and renewal.

We fully subscribe to Mircea Popa's opinion, a critic and literary historian, who stated: "as any other great critic, E. Lovinescu has had, in his life, many polemics. A critic cannot even impose himself to the consciousness, cannot create that visibility that will become stateliness, if he has not taken down a few fellows, if he has not demolish a few idols, if he has

¹⁷ E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane*, ed. cit., p. 45.

not rejected a few ideas.”¹⁸ As “promoter of modernism, «spiritus rector» of the «Sburătorul» magazine, club leader and orientation guide, Lovinescu has been himself the target of many contestations, ironies, attacks, but he himself has crossed his sword as well with many fellows, direction leaders and many times he was triumphant”¹⁹ – says Mircea Popa, who, in his turn “has proven during his activity a sharp polemical spirit, «dueling» more than once with various rivals... through exemplary victories.”²⁰

Lovinescu’s model is a current one – this is the opinion of E. Simion, Al. George and other exegetes of his work. E. Lovinescu has been a “great creator in the area of the literary criticism, a modern spirit with a balanced temper, a great patriot in the only way in which patriotism can manifest when it comes to literature: discovering, imposing and defending the values of the national spirituality, a tolerant spirit, because only tolerance can build something in the fragile field of creation, and finally a man who has seen correctly and has judged in a fair manner, again in a field (art) in which hoaxes are daring and the vanities are always inflamed and intolerant...”²¹ – states the literary critic E. Simion in an article published in the homage edition of the “Caietele critice” (Critical notebooks) dedicated to the scholar who constantly spent his time working for the culture.

At the end of this excursus, we conclude by mentioning the assertion of Ion Vlad from his volume called *Lecturi constructive (Constructive readings)*, which, talking about the example given by the critic, noted: “the exemplary lesson – of E. Lovinescu – is worth our attention, today, because it sends an invitation to intellectual probity, to dignity and honor and because it professes polemics not in a «sports» passionate manner, not with the aim of demolishing with venom and bitterness, but for asserting! And to assert seems to us as if meaning to know how to choose and to bring arguments with your own being and with the intellectual arguments of the research.”²²

¹⁸ E. Lovinescu, *Scrieri*, 8, *T. Maiorescu și posteritatea lui critică*, ed. cit., p. 49.

¹⁹ Mircea Popa, *Ultima polemică a lui E. Lovinescu*, in „Pro Saeculum”, year XIV, no. 3-4, 15 April 2015, p. 49.

²⁰ Ilie Rad, *Mircea Popa – 75. Un om al Cetății*, in „Acasă”, year VII, no. 1 and 2 (25-26), January-June 2016, p. 35.

²¹ E. Simion, *Dedicăm acest nr. lui E. Lovinescu...*, in „Caietele critice”, no. 10-12 (71-73), 1993, p. 26.

²² Ion Vlad, *Lecturi constructive*, ed. cit., p. 47.

BIBLIOGRAPHY

A. GENERAL BIBLIOGRAPHY

1. E. LOVINESCU'S WORK

b. IN VOLUMES:

1. **LOVINESCU, E.,** *Istoria literaturii române contemporane*, vol. I-II. Ediție îngrijită de Eugen Simion, București, Editura Minerva, 1973
2. *Istoria literaturii române contemporane (1900-1937)*. Postfață de Eugen Simion, București, Editura Minerva, 1989
3. *Istoria civilizației române moderne*. Ediție, studiu introductiv și note de Z. Ornea, București, Editura Științifică, 1972
4. *Critice*. Vol. I, II, III, Ediție de Eugen Simion, Antologie și Repere istorico-literare realizate în redacție de Mihai Dascăl, București, Ed. Minerva, 1982
5. *Pași pe nisip. Opere*. Vol. I. Ediție îngrijită de Maria Simionescu și Alexandru George. Studiu introductiv și note de Alexandru George, București, Editura Minerva, 1982
6. *Scrieri*. Vol. 8. *T. Maiorescu și posteritatea lui critică*. Ediție și postfață de Eugen Simion, București, Editura Minerva, 1980
7. *Revizuri*. Ediție îngrijită și studiu introductiv de Ion Simuț, Cuvânt înainte de Mircea Martin, București, Editura Paralela 45, 2003
8. *Memorii*. Texte alese și postfață de Nicolae Balotă, București, Editura Minerva, 1976
9. *Memorii. Portrete și scene din viața literară*. Vol. III, București, Editura Adevărul, 1937
10. *Aqua forte*, București, Editura Contemporană, 1941
11. *„Sburătorul.” Agende literare*. Ediție de Monica Lovinescu și ~; prefață și note de Alexandru George, vol. I, București, Editura Minerva, 1993; vol. II, ediție de Monica Lovinescu și ~, note de Alexandru George și ~, București, Editura Minerva, 1996; vol. III, ediție de Monica Lovinescu și ~, note de Alexandru George, Margareta Feraru și ~, București, Editura Minerva, 1999; vol. IV, ediție de Monica Lovinescu și ~, note de Alexandru George, Margareta Feraru și ~, București, Editura Minerva, 2000 –; vol. V,

ediție de Monica Lovinescu și ~, note de Alexandru George, Margareta Feraru și ~, București, Fundația Națională pentru Știință și Artă, 2001; vol. VI, ediție de Monica Lovinescu și ~, note de Alexandru George, Margareta Feraru și ~, București, Fundația Națională pentru Știință și Artă, 2002 .

12. ***Corespondență cu Mihail Dragomirescu și Elena Farago.*** Ediție îngrijită de C. D. Papastate, Craiova, Editura Scrisul Românesc, 1976
13. ***Confesiunile unui critic.*** Antologie și studiu introductiv de Ion Simuț, București, Editura Institutul Cultural Român, 2006
14. ***Scrisori și documente.*** Ediție îngrijită, prefață, note și indice de Nicolae Scurtu, București, Editura Minerva, 1981

c. **IN JOURNALS:**

1. ******Cercul Sburătorului (Câmpineanu 40)***, în „Sburătorul”, nr. 2, aprilie 1925
2. **LOVINESCU, E., *În jurul impresionismului în critică***, I, în „Convorbiri critice”, an. III, nr. 6. 25 iunie 1909
3. ***Impresionismul în critică***, în „Convorbiri critice, An. III, nr. 6, 25 iunie 1909
4. ***Mihalache***, în „Sburătorul”, anul IV, nr. 3, Serie nouă, mai 1926
5. ***În jurul Istoriei literaturii române contemporane***, în „Sburătorul”, anul 4 , Serie nouă, nr. 8, Februarie 1927
6. ***Iar specificul***, în „Sburătorul”, an. IV, nr. 7, ianuarie 1927
7. ***„Curentul... Lovinescu”***, în „Sburătorul”, anul IV, nr. 4, Serie nouă, iunie 1926
8. ***Cei ce vin...***, în „Sburătorul literar”, an. I, nr. 3, 3 mai 1919
9. ***Estetica integrală***, în „Sburătorul”, an IV, nr. 5, noiembrie 1926
10. ***Condițiile actuale ale literaturii române***, în „Sburătorul”, An. IV, nr. 4, iunie 1926
11. ***Sburătorul***, în „Sburătorul”, an. IV, nr. 1, martie 1926
12. ***Ierarhizare!...***, în „Sburătorul”, An. IV, nr. 4, iunie 1926
13. ***Falanga...***, în „Sburătorul”, anul IV, nr. 5, noiembrie 1926
14. ***Locul crimei***, în „Sburătorul”, an. IV, decembrie 1926, nr 6
15. ***Istoria literaturii române contemporane***, în „Sburătorul”, nr. 4, iunie 1926
16. ***...Iar Lovinescu se revizuiște!...*** , în „Sburătorul”, an. IV, nr. 9, martie 1927

17. *În jurul Istoriei literaturii române contemporane*, în „Sburătorul”, anul 4, Serie nouă, nr. 8, Februarie 1927
18. *În jurul Istoriei literaturii române contemporane*, în „Sburătorul”, an. IV, nr. 8, februarie 1927, p. 105.
19. *Ion Minulescu (IV)*, în „Sburătorul literar”, an. I, nr. 13, 10 decembrie 1921
20. *D. Caracostea și... sinteza de mâine*, în „Sburătorul”, an. IV, nr. 9, martie 1927
21. *Iarăși D. Caracostea*, în „Sburătorul”, an. IV, nr. 9, martie 1927
22. *Lipsa de olfactivitate morală în literatură*, în „Sburătorul”, an. I, nr. 8, 7 iunie 1919
23. *„Omul care n-a scris nimic”.. scrie!”*, în „Sburătorul,” an. IV, nr. 9, martie 1927
24. *Procopovici sau meritul de a nu fi scris nimic...*, în „Sburătorul”, an. I, nr. 9, 14 iunie 1919

1. DICTIONAIRES

1. ****Dicționarul general al literaturii române*, vol. I [A-B], vol. II [C-D], vol. III [E-K], vol. IV [L-O], vol. V [P-R], vol. VI [S-T], vol. VII [Ț-Z], I-VII, București, Editura Univers Enciclopedic, 2004, 2004, 2005, 2005, 2006, 2007, 2009
2. **BALACCIU, JANA; CHIRIACESCU, RODICA**, *Dicționar de lingviști și filologi români*, București, Editura Albatros, 1978
3. **CIORĂNESCU, ALEXANDRU**, *Dicționarul etimologic al limbii române*, București, Editura Saeculum IO , 2009
4. **GHINOIU, ION**, *Dicționar – Mitologie română*. Ediția a II-a revizuită, București, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2013
5. **HANGIU, ION**, *Reviste și curente în evoluția literaturii române*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1978
6. **GEORGE LĂZĂRESCU**, *Dicționar de mitologie*, București, casa Editorială Odeon, 1992
7. **SASU, AUREL (coord.)**, *Dicționarul scriitorilor români*, Vol. I-IV, București, Editura Fundației Culturale Române, 1995-2002

2. BIBLIOGRAPHIES

1. ****Publicațiile periodice românești (Ziare, gazete, reviste). 1919-1924*, Tom. III, Descriere bibliografică de Ileana Stanca Desa (coord.). Postfață de Gabriel Ștrempel, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1987

3. LITERARY HISTORIES

1. *** *Istoria literaturii române. Studii*, București, Editura Academiei, 1979
2. BARBU, EUGEN, *O istorie polemică și antologică a literaturii române de la origini până în prezent*, București, Editura Eminescu, 1975
3. CĂLINESCU, G., *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*. Ediția a II-a, revizuită și adăugită. Ediție și prefață de Al. Piru, București, Editura Minerva, 1982
4. IORGA, N., *Istoria literaturii românești*, Vol. I. Ediția a II-a, revăzută și larg întregită, București, Editura librăriei Pavel Suru, 1925; Vol. II. Ediția a II-a, revăzută și larg întregită, București, Editura librăriei Pavel Suru, 1926; Vol. III. Ediția a II-a, revăzută și larg întregită, București, Editura librăriei Pavel Suru, 1933
5. MANOLESCU, NICOLAE, *Istoria critică a literaturii române. Cinci secole de literatură*, Pitești, Editura Paralela 45, 2008

4. CRITICAL REFERENCES

a. IN VOLUMES:

1. ****Atitudini și polemici în presa literară interbelică – Studii și antologie*, Tipografia Universității București, București, 1984
2. ****Din presa literară românească (1900-1918)*. Ediție îngrijită și prefațată de D. Murărașu, București, Editura Albatros, 1970
3. ****E. Lovinescu interpretat de...*, București, Editura Eminescu, 1973
4. *** *Scrisori către Camil Baltazar*, București, Editura Pentru Literatură, 1965
5. ADERCA, FELIX, *Contribuții critice*, vol. 1, Ediție, prefață și note de Margareta Feraru, București, Editura Minerva, 1983
6. ADERCA, FELIX, *Mărturia unei generații*, Prefață și note de Henri Zalis, București, Editura, Hasefer, 2003

7. **ANGENOT, MARC**, *La parole pamphletaire. Les typologies des discours modernes*, Payot, Paris, 1982
8. **ANONYMUS NOTARIUS, ȘERBAN CIOCULESCU, POMPILIU CONSTANTINESCU, PERPESSICIUS, VLADIMIR STREINU, TUDOR VIANU, E. Lovinescu**, București, Editura Vreimea, 1942
9. **ARGHEZI, TUDOR**, *Ars poetica*. Prefață de Ilie Guțan, Cluj, Editura Dacia, 1974
10. **ARGHEZI, TUDOR**, *Pamflete*. Antologie, postfață și bibliografie de Mariana Ionescu, București, Editura Minerva, 1979
11. **BRAGA, MIRCEA**, *Destinul unor structuri literare*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1979
12. **BRAGA, MIRCEA**, *Sincronism și tradiție*, Cluj, Editura Dacia, 1972
13. **BARBU, ION**, *Pagini de proză*. Ediție, studiu introductiv și note de Dinu Pillat, București, Editura pentru Literatură, 1968
14. **BĂLU, ION**, *Viața lui Lucian Blaga*, București, Editura Libra, 1995, 1996
15. **BARBU, ION**, *Pagini de proză*, Ediție de Dinu Pillat, București, Editura pentru Literatură, 1968
16. **BÂRNA, VLAICU**, *Între Capșa și Corso*. Note de Nicolae Bârna, București, Editura Polirom, 2014
17. **BOLDEA, IULIAN**, *Teme și variațiuni*, București, Editura EuroPress, 2008
18. **BOT, IOANA, D.** *Caracostea – teoretician și critic literar*, București, Ed. Minerva, 1999
19. **BREBAN, NICOLAE**, *Stricte amintiri literare*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2001
20. **CARACOSTEA, DUMITRU**, *Arta cuvântului la Eminescu*. Ediție îngrijită, note, addendă bibliografică și indice de nume de Nina Apetroaie, Iași, Editura Junimea, 1980
21. **CARACOSTEA, DUMITRU**, *Un mare critic român modernist – Domnul Eugeniu Lovinescu*, București, Editura Cartea Românească, 1927
22. **CARACOSTEA, DUMITRU**, *Critice literare*. Vol. I, II, București, Colecția "Scriitori români contemporani, Editura Fundația Regală pentru Literatură și artă, 1943
23. **COURIER, PAUL, LOUIS**, *Pamflete*. Prefață și traducere de F. Brunea-Fox, București, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1960
24. **CĂLINESCU, G.**, *Însemnări și polemici*. Antologie de Andrei Rusu. Postfață și bibliografie de Mircea Scarlat, București, Editura Minerva, 1988

25. CĂLIN, LIVIU, *Portrete și opinii literare*, București, Editura Albatros, 1972
26. CHENDI, ILARIE, *Schițe de critică literară*, București, Editura Cultura Națională, 1924
27. COCEA, N. D., *Pamflete*, Ediție îngrijită și prefațată de Eugen Campus, Cluj-Napoca, Editura de Stat pentru Literatură și artă, 1956
28. DIMISIANU, GABRIEL, *Opinii literare*, București, Editura Cartea Românească, 1978
29. DRAGOMIRESCU, MIHAIL, *Știința literaturii*, București, Editura Institutului de Literatură, 1926
30. EFTIMIU, VICTOR, *Amintiri și polemici*, București, Editura Cultura Românească, 1942
31. ENE, VIRGILIU, *N. D. Cocea*, București, Editura Tineretului, 1966
32. FRUMUȘANI, DANIELA-ROVENȚA, *Analiza discursului. Ipoteze și ipostaze*, București, Editura Tritonic, 2005
33. FOUNTANIER, PIERRE, *Figurile limbajului*. Traducere, prefață și note de Antonia Constantinescu, București, Editura Univers, 1977
34. GARABET IBRĂILEANU, *Spiritul critic în cultura românească*, București, Editura Litera Internațional, 2011
35. GEORGE, ALEXANDRU, *În jurul lui E. Lovinescu*, București, Editura cartea Românească, 1975
36. GRIGURCU, GHEORGHE, *E. Lovinescu între continuatori și uzurpatori*, Postfață de Monica Lovinescu, București, Editura Jurnalul literar, Colecția "Critica", 1997
37. GALACTION, GALA, *Opinii literare*. Ediție de Gheorghe Cunescu, București, Editura Minerva, 1979
38. GHEORGHITĂ, G., *„Sburătorul,” revista și cenaclul*, București, Editura Minerva, 1976
39. HOGEA, VLAD, *Antologia pamfletului românesc*, Vol. I-II, București, Editura Samizdat, 2005
40. IONESCU, CONSTANT, *Camil Petrescu. Amintiri și comentarii*, București, Editura pentru Literatură, 1968
41. IONESCU, EUGEN, *Nu*, București, Editura Humanitas, 1991

42. IORGA, NICOLAE, *O luptă literară*, I-II. Ediție de Valeriu Râpeanu și Sanda Râpeanu, studiu introductiv, note și comentarii de Valeriu Râpeanu, București, Editura Minerva, 1979
43. IVAȘCU, GEORGE, *Confruntări literare*, București, Editura pentru literatură, 1966
44. LOVINESCU, MONICA, *Jurnal inedit (2001-2002)*, București, Ed. Humanitas, 2014
45. MANOLESCU, NICOLAE, *Contradicția lui Maioreșcu, cap. Beția de cuvinte sau spiritul polemic*, Editura Cartea Românească, 1970
46. MĂNUCĂ, DAN, *Introducere în opera lui I. Al. Brătescu-Voinești*, București, Editura Minerva, 1997
47. MIHĂILSCU, FLORIN, *Introducere în opera lui Mihai Ralea*, București, Ed. Minerva, 1997
48. MIHĂILESCU, FLORIN, *E. Lovinescu și antinomiile criticii*, București, Editura Minerva, Colecția Universitas, 1972
49. MIHĂILESCU, FLORIN, *Conceptul de critică literară în România*, București, Editura Minerva, 1976
50. MIHĂILESCU, FLORIN, *Critice și metacritice*, București, Editura Viața Românească, 1999
51. MIHĂILESCU, FLORIN, *E. Lovinescu și antinomiile criticii*, București, Editura Minerva, 1972
52. MICU, DUMITRU, *Modernismul românesc*, vol. I-II, București, Editura Minerva, 1984
53. MUNTEANU, CORNEL, *Pamfletul ca discurs literar*, București, Editura Minerva, 1999
54. NETEA, VASILE, *Interviuri literare*, București, Editura Minerva, 1972
55. NICOLESCU, G. C., *Ideologia literară poporanistă. Contribuțiunea lui G. Ibrăileanu*, București, Editura Institutului de Istorie Literară și Folclor, 1937
56. NIȚU, GEORGE, *Pamfletul în literatura română*, Timișoara, Editura de Vest, 1994
57. NUȚĂ, ION, *Amintiri și evocări despre E. Lovinescu*. Ediție îngrijită, prefață, tabel cronologic, indice și bibliografie de Ion Nuță, Iași, Editura Junimea, 1981
58. NEGOIȚESCU, I., *E. Lovinescu*, București, Editura Albatros, 1970

59. OMĂT, GABRIELA, *Modernismul literar românesc în date (1880-2000) și texte (1880-1949)* – Volumul I-II. Cuvânt introductiv, selecția, îngrijirea textelor și cronologie de G. Omăt, București, Editura Institutul Cultural Român, 2008
60. ORNEA, Z., *Fizionomii, medalioane de istorie literară*, București, Editura Nemira, 1997
61. PAPASTATE, C. D., *E. Lovinescu. Corespondență cu Mihail Dragomirescu și Elena Farago*. Ediție îngrijită, studiu introductiv și note de C.D. Papastate, Craiova, Editura "Scrisul Românesc", 1976
62. PATRAȘ, ANTONIO, *Scriitorul și umbra sa. Geneza formei în literatura lui E. Lovinescu*, Vol. I, II, Prefață de Adrian Tudurachi, Iași, Editura Institutul European, 2013
63. PERPESSICIUS, *Mențiuni critice*, Litera Internațional, București, 2010
64. PETRESCU, CAMIL, *Opinii și atitudini*, Antologie și prefață de Marin Bucur, București, Editura pentru Literatură, 1962
65. PETROVICI, ION, *De-a lungul unei vieți. Amintiri*, București, Editura pentru Literatură, 1966
66. POPA, MIRCEA; TAȘCU, VALENTIN, *Istoria presei literare românești din Transilvania*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1980
67. POPA, MIRCEA, *Titu Maiorescu și Timotei Cipariu*, în vol. *Identificări: contribuții și precizări documentare*, București, Editura Palimpsest, 2012
68. POPA, MIRCEA, *Lucian Blaga în obiectivul epigramiştilor*, în vol. *Identificări: contribuții și precizări documentare*, București, Editura Palimpsest, 2012
69. POPA, MIRCEA, *Ilarie Chendi*, București, Editura Minerva, 1973
70. POPA, MIRCEA, *Lucian Blaga și contemporanii săi*, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2007
71. POPA, MIRCEA, *Tectonica genurilor literare*, București, Ed. Cartea Românească, 1980
72. POPA, MIRCEA, *Ion Barbu - de la polemică la duel*, în vol. *Identificări: contribuții și precizări documentare*, București, Editura Palimpsest, 2012
73. POPA, MIRCEA, *Aspecte ale polemicii Iorga-Arghezi*, în vol. *Identificări: contribuții și precizări documentare*, București, Editura Palimpsest, 2012
74. POP, ION, *Avangarda în literatura română*, București, Editura Atlas, 2000

75. SĂLĂVĂSTRU, CONSTANTIN, *Mic tratat de oratorie*. Ediția a II-a, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2010
76. SĂLCUDEAN, MINODORA, *Tudor Arghezi. Discursul polemic*. Prefață de Ion Dur, Colecția Academica, Iași, Editura Institutul European, 2009
77. SIMION, EUGEN, E. *Lovinescu, scepticul mântuit*, București, Editura Cartea Românească, 1971
78. SIMION EUGEN, *De la T. Maiorescu la G. Călinescu. Antologia criticilor români*. Vol. I, II, București, Editura Eminescu, 1971
79. SIMION EUGEN, *Orientări în literatura contemporană*, București, Editura pentru Literatură, 1965
80. STĂNILOAE DUMITRU, *Poziția domnului Lucian Blaga față de creștinism și ortodoxie*, București, Editura Paideia, 2010
81. VIANU, TUDOR, *Arta prozatorilor români*, București, Editura Eminescu, 1973
82. VRANCEA, ILEANA, E. *Lovinescu – Critic literar*, București, Editura pentru Literatură, 1965
83. VULCĂNESCU, ROMULUS, *Mitologie română*, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1987
84. RÂPEANU, VALERIU, *Nicolae Iorga. Mircea Eliade. Nae Ionescu. Polemici. Controverse. Elogii*, Ediția a II-a, București, Editura Lider, 1993
85. TĂTARU, IERONIM, *Comentarii stilistice și literare*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1983
86. ȚÎRIOI, NICOLAE, *Premise literare*, Timișoara, Editura Facla, 1976
87. TUDURACHI, LIGIA, *Cuvintele careucid. Memorie literară în romanele lui E. Lovinescu*, Cluj-Napoca, Editura Limes, 2010
88. VRANCEA, ILEANA, E. *Lovinescu – Critic literar*, București, Editura pentru Literatură, 1965
89. VRANCEA, ILEANA, E. *Lovinescu – Artistul*, București, Editura pentru Literatură, 1969
90. VINTILESCU. VIRGIL, *Polemica Maiorescu-Gherea. Implicații estetice și literare*, Timișoara, Editura Facla, 1980

91. VLAD, ION, *Aventura formelor*. Ediție îngrijită Irina Petraș, București, Colecția „Akademos”, Editura Didactică și Pedagogică, 1996
92. ZALIS, HENRI, *Valori de referință în critica și istoria literară românească. Evoluție și continuitate*, București, Editura Cartea Românească, 1991

b. IN JOURNALS:

1. ****Publicații*, în „Universul literar”, an XLII, nr. 38, 19 septembrie, 1926
2. ***„*Sburătorul*”, în „Universul literar”, an XLII, nr. 46, 14 noiembrie 1926
3. ****Cercul „Sburătorul,”* în „Universul literar”, an XLII, nr. 47, 21 noiembrie 1926
4. ****Bernard Shaw și D. Mihail Dragomirescu*, în „Universul literar”, an XLII, nr. 47, 21 noiembrie 1926
5. ****Institutul de literatură*, în „Universul literar”, an XLII, nr. 47, 21 noiembrie 1926
6. ****Dl. E. Lovinescu*, în „Universul literar”, , an. XLII, nr. 45, 7 noiembrie 1926
7. *** *E. Lovinescu*. Fragment de curs universitar, în „Caiete critice”, nr. 10-12(71-73), 1993
8. ANGHELESCU, MIRCEA, *Ibrăileanu, azi*, în „România literară”, an. XLVII, nr. 33, 14 august 2013
9. ANGHELESCU, MIRCEA, *Procesul Caracostea*, în „România literară”, an. XXXIII, nr. 31, 9-15 august 2000
10. DRAGOMIRESCU, MIHAIL, *Către scriitori și cititori*, în „Convorbiri”, nr. 1, 1 ianuarie 1907
11. DRAGOMIRESCU, MIHAIL, *Impresionismul d. Lovinescu*, în „Convorbiri critice”, nr. 10, 25 octombrie 1909
12. DRAGOMIRESCU, MIHAIL, *Notă*, în „Convorbiri critice”, nr. 6, iunie 1909
13. IORGA, NICOLAE, *Lupta mea contra prostiei*, în „Cuget clar”, nr. 7, 1936, Vălenii de Munte, Editura Datina Românească
14. IORGA, NICOLAE, *O istorie a literaturii contemporane*, I-IV în „Cuget clar”, nr. 7, 1936, Vălenii de Munte, Editura Datina Românească
15. IORGA, NICOLAE, *Literatura deochiată din nou în șfichiul epigramei*, în „Cuget clar”, nr. 7, 1936, p. 788.

16. **BÂRNA, VLAICU**, *Malraux prefătat de Lovinescu*, în „Caiete critice”, nr. 10-12(71-73), 1993
17. **BÂRNA, VLAICU**, *Un cuvânt nou în limba română*, în „România literară”, an. XXXIV, nr. 42, 24-30 octombrie 2001
18. **BOGDAN, RADU-GEORGE**, *Problema antisemitismului la E. Lovinescu*, în „România literară,” an. 38, nr. 33, 25-31 august 2004
19. **BOLDEA,IULIAN**, *Scenografiile nuanței*, în „Apostrof”, an. XXVI, nr. 4(311), 2016
20. **BRĂGARU, CARMEN**, *Agendele literare – o posibilitate de cunoaștere*, în „Caiete critice”, nr. 10-12(71-73), 1993
21. **CĂLINESCU, G.**, *Titu Maiorescu, polemist*, în „Revista Fundațiilor Regale”, an. VII, nr. 3, 1 martie 1940
22. **CERNAT, PAUL; PATRAȘ, ANTONIO; BARNA NICOLAE; CERNAT-BURTA BIANCA; MIHEȚ, MARIUS**, *E. Lovinescu sub presiunea posterității*, în „Cultura”, nr. 212, 26 februarie 2009
23. **CHELARIU, TRAIAN, D.** *Caracostea: Critice literare*, în „Universul literar”, an. LII, nr. 18, 30 iunie 1943
24. **CUBLEȘAN, CONSTANTIN**, *Polemicile note și contra note (Eugène Ionesco)*, în „Pro Saeculum”, XI, nr. 5-6 (81-82), iunie 2006
25. **CUBLEȘAN, CONSTANTIN**, *Eminescu – subiectul unor dispute literare*, în „Pro Saeculum”, V, nr. 4(26), 16 iulie-1 septembrie 2012
26. **DOINAȘ, ȘT. AUGUSTIN**, *Memento lovinescian*, în „Caiete critice”, nr. 10-12(71-73), 1993
27. **DRĂGANU, N.**, *Alexe Procopovici, Introducere în studiul literaturii vechi, Cernăuți, 1922, 127 p.*, în „Dacoromania” Buletinul Muzeului Limbei Române”, II, 1921-1922, Cluj, Editura Institutului de Arte Grafice Ardealul, 1922,
28. **DUMITRESCU, GEO**, *Două autografe – câteva amintiri*, în „Caiete critice”, nr. 10-12(71-73), 1993
29. **HÎNCU,DUMITRU**, *Felix Aderca și autoritățile comuniste*, în „România literară”, nr:46(17/11/2006 - 24/11/2006).

30. MARIN IANCU, (Interviu) *Mircea Popa – „O cultură este o jertfă continuă în favoarea unui ideal,”* în „Pro Saeculum”, an. XII, nr. 7-8 (91-92), 15 octombrie-1 decembrie 2013
31. MARIN IANCU, (Interviu) *Mircea Popa – „Stilul critic e rezultatul unui efort intelectual îndelung”* în „Pro Saeculum”, an. XII, nr. 5-6 (97-98), 15 iulie-1 septembrie 2013
32. IONESCU, CONSTANT, *Amintiri despre Camil Petrescu*, în „Gazeta literară”, Organ săptămânal al Uniunii Scriitorilor români din Republica Socialistă România, Anul XV, 1968, nr. 1 (4 ianuarie)
33. IBRĂILEANU, GARABET, *Cronica literară (În jurul limbii literare)*, în „Viața românească,” an. XVIII, nr. 1, ianuarie 1926, p. 117.
34. MANOLESCU, NICOLAE, *Leția lui Lovinescu*, în „România literară,” an. XXXIV, nr. 42, 24-30 octombrie 2001
35. MANOLESCU, NICOLAE, *„Agendele” lui Lovinescu*, în „România literară,” an. XXXVI, nr. 7, 19-25 februarie 2003
36. MANOLESCU, NICOLAE, *Polemică și campanie*, în „România literară,” an. XLV, nr. 43, 25-31 octombrie, 2013
37. MANOLESCU, NICOLAE, *Polemică și pamflet*, în „Romania literară”, nr. 3, 21 ianuarie 2011
38. MANOLESCU, NICOLAE, *Polemică și pamflet –I, II, III*, în „România literară”, nr. 9, 2003, nr. 2, 2010, nr. 3, 2011
39. MARINO, ADRIAN, *E. Lovinescu și metoda impresionistă*, în „Anuar de lingvistică și istorie literară”, Iași, tomul XVIII, 1967
40. MARTINESCU, PERICLE, *Biroul și biblioteca maestrului*, în „România literară”, XXXII, nr. 1, 13-19 ianuarie, 1999
41. MICU, DUMITRU, *Bovarism și confidență disimulată*, în „Caiete critice”, nr. 10-12(71-73), 1993
42. OMĂT, GABRIELA, *Trăind spre a ajunge la o carte*, în „Caiete critice”, nr. 10-12(71-73), 1993
43. ORNEA, Z., *Patronul „Universului”* în „România literară”, nr. 50, 20 decembrie 2000

44. ORNEA, Z., *Un episod dramatic din viața lui E. Lovinescu*, în „România literară”, XXXIV, nr. 14, 11-17 aprilie 2001
45. ORNEA, Z., *Un eveniment editorial*, în „România literară”, XXXII, nr.38, 22-28 septembrie 1999
46. PÂRVULESCU, IOANA, *Acasă la E. Lovinescu*, în „România literară”, nr. 13, 7-13 aprilie, 2004
47. PÂRVULESCU, IOANA, *Mulți chemați, puțini aleși*, în „România literară”, an. XXXIV, nr. 16, 25 aprilie-1 mai, 2001
48. PÂRVULESCU, IOANA, *Îmblânzitorul*, în „România literară”, an. XXXIV, nr. 17, 2-8 mai, 2001
49. PIRU, AL., *De la Lovinescu la Călinescu*, în „Caiete critice”, nr. 10-12(71-73), 1993
50. PIRU, AL., *Viața lui G. Ibrăileanu*, Editura Fundația Regală pentru Literatură și Artă, București, 1946
51. POPA, MIRCEA, *Din relațiile lui T. Cipariu cu Academia Română-peripețiile unui concurs academic*, în vol, *De la iluminism la pașoptism*, 2004,
52. POPA, MIRCEA, *O polemică-Ion Barbu*, în „Echinox”, nr. 6-7, 1974
53. POPA, MIRCEA, *Un episod necunoscut din disputa Macedonski-Eminescu*, în „Tribuna”, nr. 2, 1983
54. POPA, MIRCEA, *Cornel Regman și spiritul negației*, în „Steaua”, nr. 11, 1985
55. POPA, MIRCEA, *Disputa Blaga-Motru*, în „Caiete critice”, 1991
56. POPA, MIRCEA, *Disputa Blaga-Motru*, în „Steaua”, nr. 1-2, 1994
57. POPA, MIRCEA, *Sextil Pușcariu – istoric literar și om de presă*, în „Caietele Sextil Pușcariu”. Actele Conferinței Internaționale „Sextil Pușcariu”. Ediția a II-a, Cluj-Napoca, septembrie 2015
58. POPA, MIRCEA, *Ultima polemică a lui E. Lovinescu*, în „Pro Saeculum”, XIV, nr. 3-4 (103-104), 15 aprilie-1 iunie 2015
59. POPA, MIRCEA, *Lucian Blaga în obiectivul epigramiștilor*, în „Pro Saeculum”, XI, nr. 5-6 (81-82), 15-iulie-1 septembrie 2012
60. POPA, CATRINEL, *E. Lovinescu un critic mereu actual*, în „România literară”, XXXII, nr. 45, 10-16 noiembrie 1999

- 61. POSTELNICU, IOANA, *Dimensiunea creatoare a marelui critic*, în „Caiete critice”, nr. 10-12 (71-73), 1993**
- 62. POSTELNICU, IOANA, *Amintirea lui E. Lovinescu*, în „România literară”, nr. 23, 12-18 iunie, 2002**
- 63. RAD, ILIE, *Mircea Popa – 75. Un om al Cetății*, în „Acasă”, VII, nr. 1 și 2 (25-26), ianuarie-iunie 2016**
- 64. RADU, GEORGE, *Agendele literare ale lui Eugen Lovinescu*, în „România literară”, nr. 26 7-13 iulie, 2004**
- 65. RÂPEANU, VALERIU, *E. Lovinescu – un mizantrop sociabil*, în „Curierul național”, an. VIII, 22 martie, 2003**
- 66. ROGOZANU, C., *Critica nemuritoare a detaliului*, în „România literară”, an. XXXV, nr. 35, 4-10 septembrie 2002**
- 67. ROMAN, HORIA, *Pe strada Câmpineanu...*, în „Caiete critice”, nr. 10-12(71-73), 1993**
- 68. SIMION, EUGEN, *Modernismul „Sburătorului”*, în „Gazeta literară”, an. XV, nr. 8 (799), 22 februarie 1968**
- 69. STREINU, VLADIMIR, *Figuri literare de Pompiliu Constantinescu*, în „Revista Fundațiilor Regale”, an. V, nr. 11, 1 noiembrie 1938**
- 70. ȘTEFĂNESCU, CORNELIA, *Monumentalitatea epică*, în „România literară”, nr. 11, 20-26 martie, 2002**
- 71. TERIAN, ANDREI, *Trei clișee cu privire la Călinescu*, în „Cultura”, nr. 82, 26 iulie, 2007**